

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 48

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
27. DECEMBRA (diciembre) 1956

Zakaj ni prišlo do vojne?

6000 sovjetskih tankov je stalo v zadnjih mesecih v Vzhodni Nemčiji kot predstraža 175 divizij, 20.000 borbenih letal, štirih milijonov vojakov, opremljenih z atomskim orožjem, hidrogenski bombami in raketnimi izstrelki — in vendar Žukov ni dal povelja za pohod proti zahodu. Zakaj ne?

Nekateri so mnenja, da je k temu pripomogla vrsta akcij, podvzetih v okrilju ZN: Hammarskjöldovo neutrudljivo delovanje na vseh prizadetih področjih, ustanovitev policijske vojske ZN za Egipt in zavzetje demarkacijskih črt na kritičnih točkah, številne spomenice in bobneče besede na raznih konferencah na obeh poloblah, v ginjenosti se topeče vzpodbudne besede številnih poslanec in pisem ter papirnatih sklepi posameznih odborov pri ZN. A vse to ni odvrnilo Žukova, da ne bi na Bližnjem in Srednjem vzhodu vpriporil prav takšnega pohoda prostovoljcev kakor svoj čas na Koreji. Tedaj je poseg ZN pomenil nekaj samo zato, ker so za ZN stale USA z vso svojo razpoložljivo silo. In če danes lahko še šarijo Angličani in Francozi ter Izraelci pa Egipčani okrog Sueza, je to samo zato, ker so morali prenehati z vojno zaradi pritiska z dveh strani: z USA, kjer so jim prijateljsko namignili, naj rajši nehajo, ter z ZSSR, odkoder je tudi bilo nasvetovano, da ni umestno spustiti se predaleč v borbo.

Kar je Žukova odvrnilo od pohoda proti zahodu, ni bila delavnost ZN pač pa dejstvo, da so v USA pričeli govoriti tak jezik, kakršnega edinega sovjetke kot izvrševalateljica poslanstva svetovnega komunizma ni razlila po zahodni Evropi in Bližnjem vzhodu, je vsa armada Združenih držav Severne Amerike stala v polni bojni pripravljenosti, z vsemi avioni v stalnem poletu, ki so jih posebni avioni-cisterne zalagali z bencinom v zraku, istočasno pa z vsemi dalekometnimi topovi za raketne izstrelke obrnjeni proti ZSSR. In to so sovjeti zvedeli, hkrati pa način govorice spoznali. Kot nameček samo jim je iz vrhovnega poveljstva NATO povedal general Gruenther: “Tako gotovo, kakor dan sledi noči, je, da bomo napad odvrnili in da bo Sovjetska zveza razrušena. To je dejstvo, ki ga bodo ljudje v Kremlju upoštevali, preden se bodo odločili pritisniti na gumb in tako začeti raketno vojno. Nihče pa ne bo pritisnil na gumb, če mu ta pomenja samomor.”

Ko je Gruenther izgovarjal te besede, je vedel, da odhaja iz Evrope kot vrhovni poveljnik NATO. Ni morda najbolj bistveno v tej zvezi omeniti dejstvo, da se njegovo ime omenja poleg Luciusa D. Claya, nekdanjega poveljnika v Berlinu in enega vodilnih mož pri Free Evrope med tistimi, ki so najbolj resni kandidati za bodočega zun. ministra USA. Dejstvo, preko katerega ne bo mogoče iti, pa je, da je preko Gruentherja govorila vsa oborožena sila USA in da njegovih besed tudi vsi njegovi nasledniki na vrhovnem poveljstvu NATO ne bodo mogli preklicati, ker sleherni korak nazaj bi pomenil kapitulacijo. S temi besedami, izgovorjenimi na predvečer, lahko rečemo, pričakovanega pohoda sovjetov, je svobodni svet z USA na čelu vpeljal s sovjeti takšno govorico, ki jo bodo vsak hip lahko razumeli: tako Žukov kakor Molotov ali Hruščov ali kdor koli, ki bi ga spremembe prinesle na površje.

Sueška afeta je pretekli mesec za hip sicer razbila enotno skupnost zahodne sveta, možnost sovjetskega vdora pa je ne samo ponovno združila vse v istih naporih, ampak celo poglobila vezi med posameznimi državami. Če so ob madžarski revoluciji zahodnjaki še čakali, potem ni nujno, da bi še nadaljne pokolje gledali prekrižanih rok. Vsaj nemški zun. minister von Brentano je po zadnji konferenci NATO dejal, da si ne zna predstavljati, kako bi zahodnonemško prebivalstvo ostalo mirno, ako bi sovjetski tanki vozili po truplih prebivalcev Vzhodne Nemčije in izvršili tak pokolj, kakor so ga na budimpeštanskih ulicah.

Srečno, blagoslovljeno in uspehov polno novo leto želi svojim naročnikom, sodelavcem ter vsem Slovencem v Argentini, doma in po svetu

SVOBODNA SLOVENIJA

PIJ XII. ZA BOŽIČ VSEMU SVETU

Sv. oče Pij XII. je imel po vatičanskem radiju v nedeljo, 23. t. m. božični nagovor 470 milijonom katoličanov in vsemu svetu. Govor je vatičanska radijska postaja prenašala v dvajsetih jezikih.

V govoru je sv. Oče pozval zapad, naj se združi pred nevarnostjo, ki mu grozi v komunizmu, podal jasne smernice glede upravičenosti vojne proti največjemu zlu današnjega časa, izrekel ostre besede na račun neodločnosti organizacije ZN in poudaril potrebo po razorožitvi ter zračnem nadzorstvu razorožitvenega programa.

Najvažnejši odstavki iz njegovega govora so naslednji:

“Z naše strani, kot poglavarja Cerkve, smo se doslej izogibali, kakor smo to delali v prejšnjih slučajih, pozivati krščanstvo na križarsko vojno. Danes pa moremo opozoriti z vso jasnostjo na dejstvo, da kjer je vera živa dediščina, ljudje svojo borbo, neupravičeno jim vsiljeno, smatrajo za križarsko vojno. Toda izjavljamo, v dobrobit vsem, da kljub naporom prikazati uničevalne namene kot nedolžne, obstoja vprašanje absolutnih človeških in družabnih vrednot. Zaradi naše velike odgovornosti ne moremo dopustiti, da bi se to dejstvo izgubilo v megli zmote.”

Pozivajoč na tesnešo solidarnost med zapadnoevropskimi narodi se je sv. Oče pomudil pri vprašanju anglofrancoskega napada na Egipt, ko je dejal, da “kljub temu, da je izgledal upravičen, je bil

izvršen tako enostransko, da je povzročil dvom, če sploh še obstoja kakršnakoli povezanost med njimi.”

Obsodil je ZN, ker z dvojno moralo gledajo na napadalnost. Medtem ko so poslali policijske čete v Egipt, se papež sprašuje, zakaj tega ne store z Madžarsko, kakor tudi, da niso niti izsilili dovoljenje za vstop svojih opazovalcev v to deželo. Izjavil je, da je dolžnost te organizacije odstraniti iz svoje srede države, ki se ne pokoravajo njenim sklepom.

Papež je opozoril na nov München in pojasnil pogoje, pod katerimi je dovoljeno zakonito iti v vojno.

“Prepričani smo, da danes, ko smo pred sovražnikom, ki je odločen vsiliti vsemu narodu, na en ali drug način, poseben in neznan način življenja, samo enoten in junaški nastop vseh, ki ljubijo resnico in dobroto, more ohraniti mir in ga bo ohranil.

Bila bi usodna napaka ponoviti tisto, kar je se v podobnih okoliščinah zgodilo v letih pred drugo svetovno vojno, ko so vsi ogroženi narodi, in ne samo najmanjši, iskali svojo varnost na račun drugih, uporabljajoč jih kot ščit, da tako govorimo, in celo uživali zelo dvomljive gospodarske in politične ugodnosti iz trpljenja svojih sosedov. Na koncu so se vsi znašli v vrtincu.”

Papež Pij XII. je obsodil “meglene taktike”, ki jih uporabljajo komunisti za doseg tesnejših stikov s katoličani in objokoval podporo, ki so jo nekateri duhovniki in laiki dali temu manevru.

EVROPA NA RAZPOTJU

Evropa sedaj niha med staro politiko, ki se je izkazala kot neprimerna za današnji čas in novo, ki si jo bo morala začrtati, pa še ne ve kako. To velja za države na obeh straneh železne zaves — toda z velikimi razlikami. Temelji avtoritete so se zamajali čez noč, novi problemi so zrastle kot gobe po dežju. Teh ni več mogoče reševati samo na podlagi nacionalnih koristi. Potreba po mednarodnih rešitvah je danes večja kakor kdaj koli prej.

Politični realizem

Prvi koraki za obnovo zapadne Evrope so bili storjeni, toda dolga je še pot do končnega cilja. Politični realizem je postal dejstvo. Protiameriško razpoloženje, ki je vzplamtelo ob polumu egipčanske pustolovščine v Angliji in Franciji, se je razblinilo v nič. Njegovo mesto je zavzelo spoznanje — vsaj med evropskimi političnimi voditelji — da je treba začeti z obnovo. Temelji za to so položeni.

Istočasno Evropa polagoma spoznava in priznava, da bo odvisna, i gospodarsko i politično, od USA še dolgo vrsto let. Praznino, ki je nastala zaradi izgube moči Anglije in Francije in vpliva obeh na Srednjem Vzhodu, mora kar najhitreje izpolniti USA.

Kako bo do tega prišlo, ni jasno ne v zapadnoevropskih prestolnicah, ne v Washingtonu. Upi na dramske sklepe NATO zasedanja v Parizu niso bili izpolnjeni. Delo, ki čaka zapadno Evropo, bo dolgo in težavno. Ameriška pomoč bo skrajno omejena.

Kriza Vzhodne Evrope

Kriza v Vzhodni Evropi se pogloblja in širi, uničujoč silo sovjetskega bloka in postavljajoč Moskvo pred težke probleme. Sateliti so razmajani v koreninah, veliko močnejše kakor je izgledalo na prvi pogled. Madžarska, ki je pokazala, kakšen more biti konec te krize, je prvi signal bližajočih se neviht.

Iz številnih pisem, ki jih je prejelo uredništvo, je razvidno zadovoljstvo vseh, ki so doslej brali Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1957. Hvalijo vsebino, preprosto, pa umetniško izdelano opremo slovenskega kiparja in slikarja Franceta Goršeta, lep papir, zanimive ilustracije itd.

Naročite čimprej to prelepo knjigo pri najbližjem poverjeniku Svobodne Slovenije ali pa pišite na upravo Svobodne Slovenije, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

Trdovratna Poljska

Moskva osredotoča sedaj svojo pozornost na Poljsko, kjer se nemiri nikakor še niso poglobili. Titoistični Gomulka predstavlja trdo lupino za kremelske zobe. Njegovi začetni ukrepi, s katerimi hoče pomiriti odklonilno stališče Cerkve do komunizma na Poljskem in znova navezati stike z Zahodom, so resen opomin Moskvi, kako nujno potrebna je enotnost med sateliti in ZSSR. Novo Madžarsko hoče na vsak način preprečiti.

Položaj je skrajno nevaren. Gomulka hodi pa napeti vrvi in ve to. Delavstvo je podhranjeno, širi se brezposelnost, država pa je brez socialnega zavarovanja. Mnoge tovarne stojijo zaradi pomanjkanja surovin, poljedelstvo zamira, izvoz se krči. Varšava je vedno delala napako za napako komunističnega birokratskega sistema. Zdravilo za to naj bo sedaj “decentralizacija”. Toda zmešnjava more postati ogromna.

ZSSR stoji pred alternativno: mirno prepričati satelite, da ostanejo enotni z Moskvo ali pa znova uporabiti silo. Varšava se trudi, da to drugo prepreči in obenem navaja madžarski zgled, da bi dokazala, da vojaška sila samo večja odpora med prebivalstvom.

Madžarska — glavobol Moskve

Drug glavobol za Moskvo je Madžarska, ki se še vedno noče ponovno vključiti v sovjetsko satelitsko zgradbo. Kljub največjemu vojaškemu terorju si Kremelj ne more biti svest zmage. Pomanjkanje vsega potrebnega za življenje narašča, obremenjenost s ljudskimi odporami. Ponovna krvava barbarstva rdeče armade so znova popolno zanikanje človeških pravic in zmanjšujejo prestiž ZSSR po vsem svetu.

Moskva pa na drugi strani dobro ve, da more računati na trdno povezanost z Rumunijo, Bolgarijo in Albanijo v se-

danji krizi. Stalinistični režimi v teh deželah se niso zamajali. Vzhodno Nemčijo pa Moskva zadržuje pred revolucijo samo s svojo vojsko. Čehi so oportunisti in zato za Moskvo predstavljajo veliko manjši problem, kakor nezadovoljstvo, ki se je začelo kazati v ZSSR sami.

Nevarnost vojne

Vojna nevarnost se ne bo nikdar močno oddaljila, vsaj v prihodnjih mesecih ne. Navidežno zmanjšanje napetosti v minulih dneh je varljivo. V nove izbruhe v Vzhodni Evropi ali na Srednjem Vzhodu bodo USA nujno zapletene. Washington predvideva razpad sovjetskega imperija, toda ugotavlja, da je to še vodno močno oddaljeno dejstvo. Moskva se bo poslužila vseh sredstev, da si obdrži satelite. V tem je nevarnost za sedanji zrahilani “mir”.

Vzhodna Nemčija, ki jo drže v železnem oklepu številne sovjetske čete, more biti prva. Če do tega pride, je težko predvidevati, kako naj bi se zadržala Zapadna Nemčija, da se ne bi spustila v vrtinec. Ameriška vojaška oporišča so na tem področju najbližje železni zavesi.

Evropske težave zaradi poloma sueške pustolovščine hitro naraščajo. Ne prestanto zavlačevanje čiščenja sueškega prekopa in morebitne nove nesprejemljive Nasserjeve zahteve morejo hitro pripeljati tamkajšnji položaj do nove prelomnice.

Čas dela za Zapad

Čas sedaj dela za svobodni svet in proti sovjetski diktaturi. Zapad končno ve, kakšni so njegovi problemi. Če jih bo znal zagrabit s prave strani, bo mogel prebresti težave, v katere je zasel zaradi srednjevzhodne krize. Toda ZSSR se bori proti nepremagljivi sili, ki je upanje. Dokler ne bo zadnje upanje na svobodo v satelitskih državah uničeno, toliko časa kremelska hierarhija ne bo mogla mirno spati.

IZ TEDNA V TEDEN

V vodstvu ameriške zunanje politike je Dulles napovedal na tiskovni konferenci velike spremembe, ki pa kot takšne izgledajo samo na prvi pogled. Dejal je, da bodo USA pustile Sovjetski zvezi v sedanjih momentih proste roke, “da bo mogla urediti zadeve na Poljskem, Madžarskem in po drugih svojih satelitih”, ker da bi jo zunanje vmešavanje v satelitske razmere “moglo spraviti do obupnega koraka: začeti tretjo svetovno vojno.” Tega pa USA nočejo. Prav tako da imajo v Kremlju velike medsebojne težave, ki so nevarne za sprožitev tretje svetovne vojne. Te Dullesove izjave so povzročile v zapadnem svetu in zlasti med zatiranimi narodi za železno zaveso v prvem trenutku velik padec morale, ker izgledajo, kakor da USA in hočeš nočeš, z njo tudi ves ostali svobodni svet, prepuščajo ljudstva za železno zaveso na milost in nemilost sovjetskemu jarmu. Tudi Adenauer da je bil naprošen iz Washingtona, naj ne stori nobenega koraka, ki bi mogel izgledati kot podpora upornikom v Vzhodni Nemčiji, da naj začno upor proti sovjetom. Ozadje teh Dullesovih izjav pa je sklep ameriške diplomacije, ne dati Sovjetski zvezi nobenega povoda za še hušje zatiranje podjarmljenih narodov in ji preprečiti, da bi se mogla kdaj sklicevati na to, da je bila zaradi zunanega vmešavanja prisiljena sprožiti tretjo svetovno vojno. Razvoj v satelitih in v ZSSR sami gre, po mnenju Washingtona, že sam po poti, ki vodi do končnega razpada komunističnega imperija.

Indijski Nehru je po kratkih posvetih v Londonu odletel v Washington na povelje z Eisenhowerjem in Dullesom in izjavil, da je ugotovil, da je “ameriška zunanja politika prilagodljiva menjajočemu se položaju v svetu in ni pristranska, kakor je doslej menil.” V vseh vprašanjih si Eisenhower in Nehru nista bila edina. Iz USA je odletel v Kanado v Otawo, od tam pa zopet v London, kjer je z Edenom razpravljal o perečih svetovnih problemih. Iz Londona se vrne v Indijo, kjer se bo ponovno sestal s kitajskim Čuenlajem, nakar bo ta v prvi polovici januarja odletel v Moskvo na posvete. Nehru še vedno igra vlogo po-

MENSAJE DEL PRESIDENTE AL PAIS Y SU VISITA A LA PATAGONIA

Con motivo de las fiestas de Navidad y Año Nuevo el primer magistrado general Pedro Eugenio Aramburu recibió el 24 de diciembre por la mañana el saludo de altos funcionarios y empleados de la Casa de Gobierno con quienes departió durante el copetín, ofrecido en una de las dependencias de la Presidencia.

En el curso de la conversación con los periodistas anticipó que dirigirá un mensaje al país el día 31 por la noche el que será difundido por radiofonia. También anunció que efectuará su anunciado viaje a la Patagonia en el mes del enero, dirigiéndose directamente a Ushuaia, para luego seguir visitando las poblaciones sureñas, hasta su regreso a la Capital. Confirmó también la prórroga de la ley de alquileres por un par de meses.

NOVOLETTA PREDSEDNIKOVA POSLANICA IN NJEGOV OBISK PATAGONIJI

Za božične in novoletne praznike je predsednik general Pedro Eugenio Aramburu dne 24. decembra sprejel pozdrave in čestitke visokih vladnih funkcionarjev in uradnikov vladne palače. Z vsemi je bil nato tudi na pogostitvi.

Ob tej priložnosti se je med drugim pogovarjal tudi s časnikarji. Potrdil jim je, da bo 31. decembra ponoči naslovil na narod novoletno poslanico. Prenašale jo bodo radijske postaje. Prav tako je omenil, da bo napovedani obisk Patagoniji napravil meseca januarja. Iz Buenos Airesa bo potoval naravnost v Ushuaio na Ognjeni zemlji, odkoder se bo nato podal na obisk južnih pokrajin in naselij. Končno je časnikarjem izjavil, da bo vlada za nekaj mesecev podaljšala veljavnost zakona o stanovanjski zaščiti.

sredovalca med komunistično polovico sveta in med svobodnimi narodi ter je na svojem potovanju prenesel mnenje Čuenlaja Edenu in Eisenhowerju ter mnenja teh dveh Čuenlaja, ki jih bo pojasnil s svoje strani sovjetskim oblastnikom v Kremlju, ko prite tja.

Sueški prekop je še vedno zaprt, ker imajo ZN težave z Nasserjem zaradi čiščenja kanala. Iz Port Saida so odšle vse anglofrancoske čete, Nasser je tam doživel bučen sprejem in mesto je bilo predano egipčanskim oblastem. Egipčanska osvobodilna armada je razpuščena.

Na Madžarskem komunisti nadaljujejo z aretacijami upornikov in težkimi obsodbami. Večina težke industrije stoji. Delo v premogovnikih se je deloma obnovilo, toda primanjkuje rudarjev. Število beguncev na zapad je še vedno visoko. ZSSR je začela s pošiljanjem premoga v deželo, toda šele v marcu bo moglo življenje, če kaj ne pride vmes znova normalno steči. Uporniško gibanje v narodu tli naprej zlasti med študenti, ki so ponovno zahtevali Kadarjev odstop.

Poljska in ZSSR sta podpisali novo obrambno pogodbo, v kateri so določila o statusu sovjetske vojske na Poljskem.

V ZSSR je prišlo do nemirov zlasti med študenti, ki na svojih sestankih v komunistični organizaciji Komsomol zahtevajo demokratizacijo študentskega in javnega življenja. Do hudič nemirov je prislo tudi na Estonskem, od koder so sovjeti odpeljali vse estonske vojake v notranjost ZSSR in jih nadomestili s svojimi.

V ZN je bila enoglasno sprejeta Japonska kot 80. članica ter je njena delegacija že nastopila v skupščini.

PORAVNAJTE NAROČNINO

Naročajte in širite
Svobodno Slovenijo

STAVKA

Številne stavke, ki so zadnji čas zaje-
le precejšnje kroge delovnih slojev v
Argentini, so tudi marsikateri slovenski
družini prizadejale udarce, ki jih ne bo
mogoče tako hitro zaceliti. V družinah,
kjer so s pametnim varčevanjem hrani-
li vsaj nekaj za "zlati rezervi", so v
teh tednih to zalogo skoro potrošili. Dr-
gud, kjer je bilo treba živeti iz dneva
in dan, iz petnajstke v petnajstko, so dol-
govir narastli in prihodnji dohodki bodo
obremenjeni z vračanjem tako nastalih
dolgov.

Stavke same so prizadele tudi Svobod-
no Slovenijo. Ni mogla redno izhajati;
kadar pa je v zadnjih 2 mesecih izšla,
je izšla z veliko težavo in z večjimi stro-
ški. Ves čas stavke tudi niso prihajali v
upravo tisti, ki so sicer poravnavali na-
ročnino proti koncu leta. Na drugi stra-
ni pa se je prav v tej dobi pokazalo ka-
ko so naši rojaki v Argentini in mno-
gi po svetu navezani na Svobodno Slo-
venijo. Koliko je bilo nezadovoljstva in
negodovanja vsak četrtek, kadar Svob-
odna Slovenija zaradi stavke ni izšla.
Koliko pisem smo dobili iz najrazličnej-
ših strani, kjer vprašujejo, zakaj ni
Svobodne Slovenije. Kako značilna so
pisma tistih naših rojakov, ki žive stoti-
ne in stotine kilometrov proč od sloven-
ske skupnosti sami med tujimi ljudmi,
kjer nikoli ne slišijo slovenske besede:
Vsem tem je Svobodna Slovenija vsak
teden ne samo branje osebnih novic, o-
glasov in osmrtnic, ampak stik s Slo-
venci po svetu in z domovino.

V zvezi s temi dejstvi in ob zavesti
povezanosti lista z bralci in zlasti na-
ročniki in ker smo v uvodu pisali o stav-
kah v Argentini, je morda prav, da po-
vemo nekaj misli še o nekih drugih stav-
kah in to o stavkah slovenskih izseljen-
cev.

V teku letošnjega leta so še pred stav-
ko grafičarjev tiskarnarji povišali stro-
ške tisku. Poleg tega je bila znatno po-
višana poština. Povišali so se tudi dru-
gi stroški, ki so v zvezi z izdajanjem li-
sta. Toda vse te izredne poviške bi Svob-
odna Slovenija lahko prenesla, ako bi
vsi naročniki izpolnili svojo dolžnost v
letošnjem letu, kakor tudi vsi bralci in
bi oboji prenehali s stavko. Kakšna je
ta stavka?

Stavkajo proti listu Svobodna Slove-
nija vsi tisti, ki so redni naročniki in
naročnine še niso poravnali.

Stavkajo vsi tisti, ki list boro pri so-
sedih, prijateljih ali znancih, namesto,
da bi list sami naročili in ga plačali.

Stavkajo vsi tisti, ki jih Svobodna
Slovenija zanima samo tedaj, kadar pri-
nese obvestila o vojni škodi, ali če ko-
ga ošvrkne. Ne potrdujejo se pa list na-
ročiti.

Stavkajo vsi tisti, ki se nočejo zave-
dati, da je naša emigracija pred vsem
politična emigracija, ki mora imeti svo-
je osrednje glasilo.

Stavkajo vsi tisti, ki iz namišljenih
vzrokov ne naročijo Svobodne Slovenije
in nočejo priznati, da je Svobodna Slo-
venija kljub doslednosti in jasnosti v
načelih vendarle tako širokogrudna, da
je sleherni Slovenec lahko njen naroč-
nik.

Stavkajo končno vsi tisti, ki so poza-
bili, da moramo nadaljevati borbo proti
komunizmu in nočejo podpreti Svobod-
ne Slovenije v tej njeni borbi.

Vse, ki so hote ali nehoti, zavestno
ali podzavestno doslej proti Svobodni
Sloveniji stavkali, prosimo in jih pozi-
vamo, da s stavko prenehajo in da se
vključijo v vrste zvestih, plačujočih na-
ročnikov tedinika Svobodna Slovenija.
Vsem zvestim in plačujočim naročnikom
iz sodelavcem pa se iskreno zahvaljuje-
mo za njihovo sodelovanje in pomoč ter
jih prosimo, da tudi oni vedno in ob vsa-
ki priložnosti pozivajo svoje znance in
prijatelje, ki doslej še niso naročniki
Svobodne Slovenije, da to postanejo.

Tudi begunec?

Med tisočimi madžarskimi begunci je
prišla tudi 68 letna Angležinja, univ.
docentka in prevajalka dr. Edith Bone.
Bila je sedem let zaprta v samici. Ob
prihodu na svobodno tla je izjavila: "Bi-
la sem nedolžna, ker ni res, da bi bila
angleška vohunka, Bila pa sem tudi kri-
va, ker sem kot komunistka pomagala
graditi stroj, ki je tisoče porinil v tak-
šno trpljenje, kakor je bilo moje."

Med begunci je tudi komunist John
Santo, bivši uradnik CIO — amer. de-
lavske organizacije, ki je 1949 šel iz
USA prostovoljno, da se je tako izognil
izgonu, s katerim mu je oblast grozila
zaradi pripadnosti h KP. Predno je ta-
krat šel, je izjavil, da vlada vodi Ame-
riko po želji Wallstreeta in njegovih ko-

Prijatelju Milanu Fincu v spomin

Kdo med nami, ki smo zaradi razmer
doma zapustili l. 1945 domovino, ga ni
poznal, če osebno ne pa vsaj po imenu,
tega visokorastlega, slokega, mladega
moža, ki je v zadnjih letih pred drugo
svetovno vojno, zlasti pa za časa osv-
vražne okupacije in komunistične notra-
nje revolucije med to vojno, igral bolj
in bolj vidno vlogo v slovenskem jav-
nem življenju? Nedavno je prišla iz do-
movine žalostna novica, da je, po vseh
prestalih grozotah v nacističnem tabo-
rišču v Dachau in po mnogoletnem za-
poru v domovini in po končni pomilo-
stnitvi in izpustu iz ječe, nenadoma umrl
v bolnici v Novem mestu. Bolehal je na
posledicah prestopanja gorja; zlasti pa
je zapustila hudo bolezen taborišča in
jetniška prehrana na prebaviilih. Milan je
upal, da jo bo mogoče odstraniti z ope-
racije. Zato se je odločil, da se zaupa
spretnosti operacijskega noža priznanega
operaterja. Posledice prestopanja trplje-
nja pa so bile močnejše kot zdravniška
spretnost in Milanovo trdno upanje, da
bo spet zdrav. Milan Fincec je podlegel
in umrl.

Zaradi svojega velikega idealizma in
neuklonljivega zaupanja v pravično slo-
vensko stvar je rajni Milan Fincec mor-
al prestopiti več, kot je njegovo sicer
zdravo mlado telo moglo prenesti. Duha
trpljenje ni moglo streti, a strlo je
umrljivi del njegove osebnosti.

Že kot mlad študent v gimnaziji se je
pokojni začel uveljavljati v narodnih,
kulturnih, verskih in športnih organiza-
cijah, ki so zametavale materializem,
negovale in razvijale pa v mladini du-
hovne vrednote. Bil je dober odrski igra-
lec, odlični telovadec in sila korajžnih
mladec. Ko je dokončal pravne nauke
na ljubljanski univerzi in se ogledoval
po primernem poklicu, je zavrgel misel,
da bi se zakopal v prašno juristarijo;
njegovo mlado hrepenenje posvetiti svo-
je moči onim širokim plastem naroda, ki
najbolj potrebujejo idealnih izobražen-
cev, ga je privedlo v glavno tajništvo
Kmečke zveze. Ta stanovska organiza-
cija slov. kmeta se je bila ravno v onih
letih po smrti kralja Aleksandra I. 1934
začela razvijati v zdrav in močan pokret.
Fincec je bil kmalu nastavljen za glavne-
ga tajnika KZ. Pod njegovim tajnikova-
njem je KZ zrastle v največjo in —
lahko rečemo — najbolj solidno organi-
zirano množično gibanje, ki je v sloven-
skem javnem življenju začelo uveljav-
ljati zdrave poglede na stanovsko orga-
nizirano strukturo slov. naroda. KZ in z
njo Milan Fincec je gradil narodno stav-
bo na moralne temelje organiziranih
stanov, ki jim je pa treba zagotoviti
zdravo gospodarsko osnovo, če naj raz-
vijejo vse svoje sile za skupni narodni
blagor. O kakem materialističnem za-
snutku Kmečke zveze kljub temu ne mo-
re biti govora, še manj o kakih razred-
no-bojnih namenih. Pokojni Milan je bil
duhovno usmerjen mož, ki je na celi črti
odklanjal materializem in razredni boj.

Zato ni nič čudno, če je prišel navz-
križ z nauki in načrti komunizma. Bil
je pokonci mož in je za svoje prepriča-
nje bil pripravljen tudi žrtvovati. Žrtvo-
val je vse, kar je imel — svoje življe-
nje. Bil je Slovenec najčistejšega kova,
zaradi česar je postal nevaren nemški
GESTAPO v Ljubljani. V prvih dneh
decembra 1944, ko je bila borba na živ-
ljenje in smrt z nacisti in komunisti na
vrhuncu, so Nemci Milana zaprli, ga
silno mučili, da bi od njega izsilili va-
žne izpovedi (kar se jim seveda ni posre-
čilo) in ga končno odvlekli v Dachau.

Kako je bilo tam, si vsak sam lahko
misli. Kar pa ni vsakomur znano, je to,
da so taboriščniki-komunisti v Dachau
tesno sodelovali z Gestapo in imeli v ro-
kah vse ključne položaje v taboriščni
upravi. Tako se jim je ob zaključku
vojne posrečilo, da so Milana pred nje-
govo osvoboditvijo dobili v roke, ga od-
peljali v Jugoslavijo, postavili pred
"ljudsko sodišče" in ga obsodili na smrt.
Po naključju je bila pozneje smrtna ka-
zen spremenjena v do smrtno ječo, ki jo
je pokojnik osedeval v zaporih v Mari-
boru. Pred več meseci je dospela iz do-
movine novica, da je Milan na svobodi.
Kako je do tega prišla, ni mogoče do-
biti točnih podatkov. Jetnik je itak bil

risti, uporabljajoč pri tem delavske mno-
žice, in tako zavira kolo zgodovine. Na
Madžarskem je postal vladni uradnik.
Zdaj je dejal, da upa na azil v svoji do-
movini. Nič več ga ne skrbi ameriški si-
stem. Po njegovem mnenju je 23. ok-
tober — to je začetek upora na Madžar-
skem — začetek konca komunizma.

težko bolan na prebaviilih in bi bil najbrž
umrl v ječi. Koliko je svoboda v deželi
s tajno policijo in diktaturo ene stranke
vredna, je tudi problem, ki je obremenje-
val izčrpane življenjske sile mladega
moža. Vse to je pripomoglo, da se je v
najlepši moški dobi zgrudil borec za
svobodo in socialno pravičnost svojega
naroda, ne da bi bilo na obzorju videti
žarke nove dobe, za katero je pokojnik
toliko delal in toliko žrtvoval.

Mi pa vemo, da nobena žrtev ni in ne
more biti zaman, če so cilji žrtvovanja
čisti in njih končni namen duhovna in
snovna blaginja ljudstva. Da je Milan
Fincec žrtvoval svoje moči, svoje zdravje
in svoje življenje za take cilje, ne more
biti najmanjšega dvoma. Zato trdno ve-
rujemo, da bo prišel čas, ko bodo z Mi-
lanovega imena in njegovega dela od-
padle vse klevete, s katerimi so ga ob-
suli njegovi nasprotniki v domovini, da
so ga mogli vreči v ječo in ga končno
uničiti — kakor odpade ledeni oklep z
drevesa, ko posije nanj toplo spomla-
dansko sonce. Da tega trenutka pokoj-

Koroški Slovenci v borbi za svoje šolstvo

Koroški Slovenci se morajo vedno bo-
riti za svoje osnovne pravice, ki jim po
vseh božjih in človeških postavah gredo.
Na papirju jih imajo sicer precej zapi-
sanih, dejansko se pa morajo vedno bo-
riti, da ohranijo tiste, ki jih že imajo in
da pridejo do tistih, ki so jim v držav-
nih postavah zagotovljene, pa jih še ni
nimajo. Ta boj koroških Slovencev se
zlasti "suče okoli dveh glavnih šolskih
vprašanj, t. j. ohranitev dvojezičnega
šolstva, ki je bilo ustanovljeno leta 1945
in ustanovitev slov. srednje šole, ki jim
je zagotovljena v avstr. mir. pogodbi.

V tej zadevi je bila nedavno posebna
konferenca na Dunaju. Sklical jo je
avstr. zun. min. ing. Figl, udeležili so
se je pa med drugimi prosv. min. dr.
Drimmel, obrambni min. Graf., koroški
deželni glavar Wedenig s tremi pred-
stavniki deželne vlade, predstavniki obeh
Cerkva na Koroškem in zastopniki star-
šev. Koroške Slovence sta zastopala
predsednik Narodnega sveta koroških
Slovencev g. dr. Joško Tischler ter pred-
sednik Zveze slovenskih organizacij g.
dr. Franc Zwitter.

Zun. min. ing. Figl je dejal, da vlada
resno misli na izvršitev določil 7. avstr.
mir. pogodbe, ki daje koroškim Sloven-
cem pravico do srednje šole. Zato naj
bi bila ta razprava uvod v nadaljnje ob-
ravnavanje tega vprašanja.

Slovenska zastopnika sta zatem na se-
stanku podala izjavo. V njej sta prika-
zala zgodovino nastanka dvojezičnega
šolstva na Koroškem, navedla izjave vo-
dilnih avstr. polit. osebnosti o njem ter
ugodna poročila, ki so bila o teh šolah
objavljena v avstr. listih. Zaključila sta
jo z ugotovitvijo, da je na osnovi vsega
v izjavi navedenega gradiva, jasno, da
so vprašanje šole na Koroškem "načelno
rešili in odobrili vsi pristojni krogi, za-
čenši od demokratično izvoljenega dežel-
nega zbora do učiteljev strokovnjakov." Končno sta v izjavi tudi izpovedala, "da
Slovenci v čl. 7 dr. pogodbe ne gledajo
le del šolskega vprašanja, ampak vidijo
tam tudi posebni oddelek šolskega nad-
zorstva in vse, kar je s tem zvezano, vi-

Razstava umetnostne akademije

Ni lahko pisati o umetniku, ki prvič
razstavlja kot ni lahko pisati o pesniku,
ki je objavil svoje prevence. Tem težje
je pisati o osmih prvih razstavljalcih
hkrati. In vendar so se gledalcem vtisni-
le te slike in grafike tako v spomin,
da še po dnevih izza obiska razstave
lahko o njih govorijo.

Tri značilnosti bi najprej omenil. Pr-
va je tista, ki jo je poudaril že v svo-
jem nagovoru Ruda Jurčec, da je ta raz-
stava slovenska. Ne zato slovenska, ker
so razstavljalci Slovenci, ampak zato,
ker veje iz teh slik res slovensko občutje.
"Nemogoče je", je rekel Jurčec, ko je
prvič stopil v razstaveni prostor, da bi te
slike slikali Argentinci. Lahko bi slika-
li prav tako dobro ali še bolje, toda ne
tako kot slikajo ti gospodje in gospo-
dičine". Pristavljam, da so ti mladi u-
metniki z izjemo nekoliko starejšega
Papeža prišli v Argentino v letih puber-
tete in so prej zapustili domovino sko-
raj otroci. V novi domovini so videli
mного več tuje umetnosti kot domače.
In vendar to izrazito slovenstvo! In bi
spet lahko potrdil Stetletovo oznako slo-
venskega slikarstva, ki je slikovitost.
Slikovitost kot stilna oznaka, česar tu
ne morem znova razlagati. Najboljši do-
kaz je spet Papež, ki je med vsemi naj-

ni Milan ni mogel dočakati, je njegova
zadnja in največja žrtev.

Milan Fincec je nosil v svojih prsih
globoko vero v Boga. Iz te vere so kli-
la njegova dejanja, v njej je bilo zasi-
drano njegovo trpljenje in v svetlobi te
vere je dal svoje življenje za zmago
vrednot, ki spremljajo človeka preko
groba. Na tem svetu ni dobil povračila,
ker svet je krivičen. Bog pa je neskonč-
no pravičen in mi verjemo, da Milanu
povrača — in to povračilo nima konca.

In vendar jokamo ob njegovem gro-
bu... Malo imamo moč njegove volje,
požrtvovalnosti in zaupanja v zmago
pravične stvari. Ko bo narod takih mož
najbolj potreboval, Milana Finca ne bo
med njimi — in to je velika izguba. Ali
eno je gotovo: ta čas zanesljivo pride!
Zato obrišimo solze, in s spominom na
tisoče in tisoče, ki so že poprej kakor
Milan, dali svoja življenja za vero in
domovino in se jim je sedaj pridružil še
njih zvesti klicar — združimo svoje mo-
či, da pospešimo prihod tega časa. In de-
lajmo vztrajno na tem, da bo narod do-
ma za ta čas pripravljen in da bomo
nanj pripravljeni tudi mi!

Zamanov

dijo tam vprašanje srednjih šol, jezik na
sodiščih in uradih, dvojezične napise, de-
lež na vsej kulturni in gospodarski po-
moči s strani države".

Na sestanku je med drugimi govor-
niki nastopil tudi šolski inspektor Ma-
klin iz Velikovca. Nastopil je proti dvo-
jezičnemu šolstvu, čeprav ga je do tega
sestanka v vseh svojih uradnih poročilih
deželni vladi v Celovcu vedno branil in
hvalil njegove dobre strani. Spričo take-
ga zadržanja inspektorja Maklina je na-
stopil deželni glavar Wedenig, ter na-
glasil, da se je v svojem zadržanju do
dvojezičnega šolstva vedno opiral na
mnenje šolskih strokovnjakov, zlasti na
pozitivna poročila navedenega šol. in-
spektorja o uspehih dvojezičnih šol. Za-
to se ne more dovolj načuditi inspektor-
jevemu "spreobrnjenju". Tega je nato
vzel v zaščito prosv. min. Na njegova
izvajanja je repliciral dež. glavar. Med
drugim je povedal tudi to, "da so Angle-
ži leta 1945 zahtevali na južnem bregu
Drave slovenske šole, vlada pa je v za-
meno izvedla na določenem teritoriju
dvojezično šolstvo. Priznal je, da je do
leta 1949 poteklo vse mirno, nato se je
pa začela gonja proti dvojezičnemu šol-
stvu na nemški strani. Zahteval je, naj
bodo zakoni tako jasni, da v deželi ne bo
več preprirov o tem vprašanju

Po izjavah predstavnikov koroške de-
želne vlade ter obeh Cerkva, ki sta se
izrekla za pravice slov. manjšine, so
predstavniki slovenske delegacije znova
navedli vse razloge za dvojezično šol-
stvo. V zaključnih izjavanjih so nagla-
šali, da koroški Slovenci žive ob meji in
do ni njihova naloga, da bi gradili kitaj-
ske zidove, ampak da v dvojezičnostjo
pomirjajo obmejno ozračje.

Zun. min. ing. Figl je nato v zaključ-
ni besedi dejal, da ima sedaj prosvetni
min. nalogo, da pripravi potrebne osnut-
ke glede šol in še posebej glede slov.
gimnazije, ki naj bi začela delovati vsaj
v jeseni leta 1957. Kakor hitro bo to de-
lo gotovo, se bo vršila nova razprava.
V kratkem pa naj bi bila taka razpra-
va tudi glede jezika na sodnji.

naprednejši, pa so celo njegove že sko-
raj abstraktne Arhitekture v bistvu —
impresionistične.

Druga posebnost je ta, da nihče izmed
osmerice ne posnema niti Bare Remec,
niti Volovška, ki sta oba močni oseb-
nosti in še njihova učitelja povrhu. To
je gotovo velika zasluga profesorjev, ki
svojega osebnega "stila" učencem nista
vsiljevala in sta jim pustila popolnoma
svobodno izražanje. To je v umetnost-
nem pouku velike vrednosti. Nešteto
talentov so profesorji ubili, tudi sloven-
skih že. Drugod je bil odnos učencev do
učiteljev tako malikovalski, da si je moj-
ster nehoti ustvaril trop epigonov (Me-
štrovici). V starih časih umetniških de-
lavnic je bilo to drugače; danes so u-
metniške akademije upravičene samo,
če vzgajajo individue.

Tretja ugotovitev velja prav osmim
osebnostim. Kot so po občutju vsi pravi
Slovenci in kot ne posnemajo učiteljev,
tako so si tudi med seboj različni. Nihče
se ne naslanja na sosedo pri stojalu.
Vsak zase se znajde pri delu. Osem o-
sebnosti. Z drugimi besedami: ne prepri-
sujejo nalog. To pa je res znak najviš-
jega šolstva in resne volje za uveljav-
ljanje lastne sposobnosti.

Sedaj bi bilo dobro govoriti o vsakem

ARGENTINA

Podpredsednik republike kontraadmi-
ral Rojas je prejšnji teden pregledoval
na jugu republike pomorske baze. Iz
mesta Ushuaia na Ognjeni zemlji se je z
vojno ladjo odpeljal na področje argent.
Antartide. Od tam je naslovil na narod
svojo božično poslanico v ponedeljek 24.
XII. Radijske postaje so jo prenašale v
vse dele republike. Oddajo so ponovile
tudi na božični dan.

Stavkovno gibanje v Argentini, o ka-
terem smo poročali v prejšnji številki,
se je poleglo. Delo so obnovili kovinar-
ji, grafično delavstvo in tudi delavstvo
v klavnicah ter v ostali živilski industri-
ji. Stavkovno gibanje je prejšnji teden
spremljala vrsta hudih sabotažnih de-
janj in zločinskih napadov. Tako so stav-
kujoči delavci zažgali tovarno Siam de
Tella ter na ta način povzročili nad 150
milijonov pesov škodo. Na več mestih so
teroristi postavili tudi bombe. Ob eks-
plozijah bomb je bilo več oseb ranjenih.
Bilo je tudi nekaj smrtnih žrtev. Polici-
ja je ugotovila, da so bila vsa ta sabo-
tažna dejanja samo del revolucionarne
stavke, ki jo je iz Venezuele organiziral
in naročil biv. diktator. Za izvedbo na-
črta so bila na razpolago tudi velika de-
narna sredstva. Zaradi odločnega nasto-
pa oblasti, ki so objavile, da bodo tudi
z orožjem nastopile proti saboterjem, če
bi to bilo potrebno, se je prevatni načrt
na celi črti izjalovil. Tako v industrijs-
kih središčih, kakor tudi v podeželju,
kjer so zločinci ponekod zažigali žito na
polju ter podirali ograje med estancija-
mi, da bi se črede živine med seboj po-
mešale, se je revolucionarni načrt s
stavkami in sabotažnimi dejanji docela
ponesrečil. Zaradi organiziranja sabo-
tažnih dejanj v Argentini je argent.
vlada vložila odločen protest pri vene-
zuelški vladi. Od nje zahteva, da v bo-
doče v interesu dobrih odnosov med o-
bema državama tako rovarjenje biv.
diktatorju prepreči.

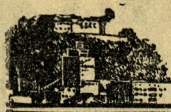
izmed osmerice posebej. Spet to ni lah-
ko za človeka, ki je sam učitelj, naj-
si postranskega predmeta umetnostne
zgodovine. Vsak izmed razstavljalcev
ima za seboj komaj tretjino učne dobe.
Pravi razvoj umetnika pa se začne še
le potem, ko stopi popolnoma samostoj-
no v svet ali — dandanes — v labirint
umetnostnega snovanja. In vendar so da-
nes tako dragocene slike in študije iz
učne dobe postavim naših impresionis-
tov! Še denarno vrednost utegnejo ime-
ti višjo kot njihova zrela dela. So tudi
velike razlike n. pr. med Jakopičevimi
in Groharjevimi učnimi deli. Jakopič ka-
že že takrat bodočega impresionista,
Grohar pa ne. Tako se bo morda tudi
kdo teh razstavljalcev še zaobrnil v dru-
go smer. Toda nikar naj teh prvih prič
svojih uspehov ne zavre!

Naj samo z enim stavkom vsakega
posebej označimo. Tudi drugačna označ-
ba bi bila morda pravilna, saj so vsi
toliko napredovali, da jih z enim stav-
kom ni mogoče odpraviti.

Ivan Bukovec, ki je prešel k slikar-
stvu iz rezbarstva, se iz strogega obri-
sa in modelacije premika k slikovitim u-
činkom. — Tatjana Karba, študentka
arhitekture, gradi bolj linearno kot pro-
storno in ljubi tople zenske barvne to-
ne. — Tone Kržišnik, ki ga Bara Remec
rada primerja z Botticellijem, vendar
združuje z linearno zaokroženostjo do-
kajšno mero slikovitosti. — Barica Maj-
cen, tuji stud. arch., je v naši šoli dva
semestra pred kolegico Tatjano in zato
v barvah smeješa, da spominja včasih
že na nadrealiste in ima tudi nek svoj ri-
tem v kompoziciji. — Andrej Makek je
šel v teh treh semestrih pot v neko eks-
presijo, kjer je svoj prvotno slikoviti
koncept vključil v poudarjeno obrisno li-
nijo. — France Papež — kot sem že o-
menil — združuje slikovitost z abstrakt-
nimi predstavami brez poudarjene pro-
storne linearosti — Jure Vombergar
je zelo impulziven in se poleg poglablja-
nja v slikarsko doktrino rad spušča v
eksperimentiranje, kar je vedno znak
navdušenja za napredek. — Metka Ži-
rovnik je izrazil primer stalnega napre-
dovanja v svojem slikovitem konceptu
brez hlastanja po obrobem strujarstvu.

Naj bi pri vseh, od prvega do osme,
zavladala zavest, da so talenti in da
morajo vztrajati do konca. Tako bo slo-
venstvo v izseljenstvu zgradilo novo ge-
neracijo slovenskih umetnikov.

Razstavo je obiskalo nad 300 naših
ljudi, več kot katerokoli slovensko raz-
stavo doslej. Počastil jo je s svojim o-
biskom tudi prevz. g. škof dr. Gregorij
Rožman. Najlepše spričevalo je dala
absolventka, tukajšnje Faderjeve petlet-
ne akademije: "Nobene teh slik se ne bi
upa'la naslikati". M. Marolt

Novice iz Slovenije

V Mali galeriji v Ljubljani so dedič velikega mojstra slov. impresionizma Riharda Jakopiča priredili manjšo razstavo njegovih oljnatih del.

Prof. Janko Glaser, znan v slov. javnosti tudi kot pohorski pesnik, je v let. jeseni praznoval 30. letnico, odkar vodi kot upravnik študijsko knjižnico v Mariboru. Na to mesto je bil imenovan leta 1926 in sicer v začetku kot stalni knjižničar v tej največji slov. knjižnici na Sp. Štajerskem, ki so jo ustanovili slov. rodoljubi. Pod Glaserjevim vodstvom se je razvila v moderno in res veličastno.

NAIVNOST ALI NORČEVANJE?

Tako smo se vprašali, ko smo brali zun. politični prikaz dogodkov na Madžarskem v buenos aireski titovski "Novi Domovini".

V čl. brani Titovo zadržanje do teh dogodkov, za brutalni sovjetski nastop z orožjem proti madžarskemu narodu ter pravi, da tako Tito kot Nehru načelno obsojata "način sovjetskega posejka v notranje zadeve Madžarske, čeprav so bili sovjeti do neke meje k temu prisiljeni, ko so jim Madžari tik pred odhodom, da bi se imeli kot revolucionarji s čim ponašati, razbili eno divizijo in so se vsled tega razjarjeni Rusi nato vrnili ter brez vsakih pridržkov potlačili upor". Zatem ve povedati, da zaradi "incidenta", ko so Nagya sovjeti ugrabili in odpeljali, Tito ni pretrgal zvez s sovjeti in "jih gotovo ne bo". Končno pa omenja polemiko med Titom in moskovsko Pravdo, v kateri da je Tito "obsodil moskovsko nezaupanje v socializem" ter nadaljuje svoja izvajanja z zatrdilom, da Tito "želi, da v vsaki ljudski demokraciji izvedejo na svoj najboljši način socializem po njega enotnih načelih". Zaključa pa Nova domovina svoja izvajanja s tole cvetko: "Znano je namreč, da je edino v Jugoslaviji delavec soudeležen pri državnih podjetjih, kar je najvišje zagotovilo socialne enakopravnosti. Poznanjska in madžarska protirevolucija je v Jugoslaviji izključena."

Na ta način daje korajžo komunistični samoprevari, da bodo vse večne čase tudi oni lahko izvajali nasilje nad večino slovenskega naroda in ostalih narodov v državi.

SREČNO NOVO LETO

voščita

Brata Krištof

liko knjižnico, ki je bila urejena po metodah bibliotekarske tehnike. Nacisti so med okupacijo knjižnico ukonili, večino knjig prepeljali v Gradec, upravnik Glaserja pa izgnali. Po vrnitvi je Glaser izposloval, da so iz Grada vrnili odvzete knjige.

Za upravnika Instituta za narodnostna vprašanja je bil imenovan Franc Petrovšek, ravnatelj ljubljanskega radia.

Občinski odbor v Mengšu in Zveza stenografov in strojepiscev v Sloveniji sta odkrili spominsko ploščo utemeljitelju slovenske stenografije Franu Novaku na rojstni hiši ob stoletnici njegovega rojstva.

Umrli so. V Ljubljani: Ivanka Pirnat,

Slovenci v Argentini

BUENOS AIRES

Božične praznike

So slovenski rojaki na področju Vel. Bs. Airesu tudi letos praznovali v domačem božičnem vzdušju. Tudi polnočnicar je bila. Toda ne več v spodnji cerkve bazilike Sv. Roze, ampak že v lastnih prostorih v Slovenski hiši. Ramon Falcon 4158, Bs. As. Ker v kapeli ne bi bilo prostora za vse rojake, pa tudi domačine, je bila polnočnica na prostem. Imel jo je direktor g. Anton Orehar ob asistenci slov. bogoslovcev. Po evangeliju je imel na številne zbrane vernike božični nagovor.

Med sv. mašo je Slovenski pevski zbor Gallus prepeval slovenske božične pesmi.

O polnočnici v Slov. vikariji v Slovenski vasi v Lanusu poročamo na drugem mestu. V San Martinu je tamošnji Slovenski pevski zbor pel pri polnočni božične pesmi v kasteljskem jeziku. V San Fernandu je bila tudi polnočnica. Udeležilo se je lepo število primorskih rojakov.

V prihodnji številki Svobodne Slovenije bomo objavili koliko bo znašala naročnina za leto 1957.

Tajništvo za kulturo buenosairške mestne občine je dalo postaviti na Trgu San Martin velike in lepe božične jaslice. V počastitev rojstva božjega Deteta je pripravilo lep božični umetniški program, ki so ga izvajali razni domači umetniki ter Slovenski pevski zbor Gallus in Hrvatski pevski zbor Jadran. Zbora sta pela slovenske odn. hrvatske božične pesmi. Koncertni nastop je bil v soboto 22. decembra ob devetih zvečer, ponovili ga pa bodo to soboto dne 29. decembra ob isti uri.

Gallusovi pevci so pod vodstvom svojega pevovodje g. dr. Julija Savellija zapeli naslednje božične pesmi: Na polnoči grede, Zveličar nam je rojen zdaj, Zveličar nam se je rodil, Angeljsko petje,

sodavičarka in pos., Olga Tavčar, roj. Cvahte, žena pok. zobozdravnika dr. J. Tavčarja, Alojzij Devetak, upok., Marija Logar, vdova po strojevodji v p., Ana Marolt, upok., Angela Možina, upok., Alojzija Ziller, Franc Dular, mes. mojster, Rudolf Jenko, Alojzij Sušnik, biv. trg. z žel. in Marija Masterl, roj. Bajželj v Stražišču, Ana Gjurasek, roj. Lamut v Ptuj, Ivan Perme v Trbovljah, Anton Cmer, v sodni ofic. v p. v Vojniku, Franciška Cergolj, roj. Zorc v Dravljah, Janko Kosterov v Stožicah, Julijana Potovnik v Beljaku, Angela Reya, roj. Ocvirk, upok. prof. v Celju, Jernej Golob v Stražišču, Slavko Bertossi, študent ekonom. fak. v Polju, p. Arhangel Appej, frančiškan, katehet, svetnik in zlatomašnik na Viču, Franc Zopel, kovač v Žalcu, Makso Turnšek, pos. v Nazarij, Anton Uršič, fotograf, Laško in Janez Škrijanec v Dobnici.

Marija, daj mi Jezuščka, Zveličar preljubi nocoj se rodi in Glej, zvezdice božje.

Zbor je spremljal na orgljah g. prof. Jože Osana. Kot solista sta nastopila ga sopranistinja Fani Mačkova in tenorist g. Silvo Lipušček, v duetu pa sopranistinja ga Fani Mačkova in altistinja gdč. Roza Golobova.

Odlično petje Gallusovcev je vzbujalo pri številni množici, ki je prisostvovala koncertnemu večeru, splošno pozornost ter so poslušali posamezne slovenske božične pesmi sprejemali z odobravanjem.

Prvi poletni kulturni večer SKA

Je bil v petek 21. decembra t. l. v prostorih Ilirije na Alvarado 350 v Bs. Airesu. Na sporedu je bila razglasitev izdaja literarnega nagradnega razpisa in dokumentarni film o Napoleonu. Kot predstavnik žirije je predsednik SKA g. Ruda Jurčec razglasil, da je bilo vpslanih 5 leposlovnih del, vendar žirija nobenemu delu ni priznala nagrade. Žirijo so sestavljali gg. Vinko Brumen, Lojze Geržinič, Ruda Jurčec, Milan Komar, Branko Rozman in Zorko Šimčič. Po tem sporočilu so predvajali lep in zanimiv dokumentarni film o Napoleonu.

Jug. Sokolstvo društvo v Argentini in Slov. kulturno društvo Edinost sta priredila 8. dec. v dvorani Jug. doma v Dock Sudu proslavo narodnega zedinjenja dne 1. dec. 1918. Proslavo je začel orkester g. K. Cimperška z argentinsko in jug. kraljevsko himno. G. Cimperšek je imel nato tudi govor o zgodovinskem dogodku narodnega zedinjenja, za njim je g. Micič govoril o pogledu v bodočnost v znaku jedinstva. Balet "Ognjeni ples" je na klavirju spremljal g. K. Cimperšek, narodne pesmi je pela gdč. Amidžič, člani Sokola so pa nato imeli prizor "Z vrlino k sokolskemu srcu". V drugem delu prireditve je bilo Miklavževanje, nato pa ples.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. Hermana Zupana in njegove žene ge Julči, voj. Prebil, se je 17. dec. 1956 rodila hčerka, ki je pri krstu dobila ime Aleksandra-Lidija. Družino g. Aleksandra Barage in njegove žene ge Narcise Margarete, roj. Baravalle, je pa razveselil sin Aleksander-Dominik. Srečnima družinama naše čestitke.

Na šoli Argentinskega Rdečega križa — Cruz Roja Argentina — je diplomirala za bolničarko gdč. Roza Golobova. Čestitamo.

LANUS

Letošnji Božič predstavlja važen mejnik v zgodovini Slovenske vasi v Lanusu. V prostoru, katerega smo v zadnjih tednih z veliko marljivostjo dozidali k dvorani in začasno služi za kapelo, se je darovala na sveti večer polnoči prvič sveta daritev. Pred polnočjo je vikar g. Janez Petek CM blagoslovil kapelo in kip Matere božje - Kraljice sveta, delo slovenskega umetnika Franceta Ahčina. Nato je g. vikar pristopil k oltarju in pred mašo prebral odluk laplatske nadškofije o ustanovitvi vikarije v Slovenski vasi. Po branju odluka je imel na vse zbrane vernike, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, govor, v katerem je poudaril velik pomen te božične noči za lanuške Slovence. Omenil je, da so slovenski lazaristi, ki so se pretekli teden za stalno naselili v vas, prevzeli duhovno vodstvo nove vikarije ter izjavil, da bodo z božjo pomočjo kmalu zastavili delo za slovensko cerkev, ki bo posvečena Mariji-Kraljici sveta. Pri polnočnici so prepevali mladi lanuški pevci ter prvič pozdravili s svojim ubranim petjem učlovečenega Boga, ki se je po mašnikovih rokah naselil v to skromno bivališče. Med mašo je skoraj vsa soseska pristopila k obhajilni mizi. Pri drugi sv. maši je bilo ljudsko petje ter so vsi navzoči navdušeno prepevali veseli in zadovoljni nad izpolneno obljubo, da no ob nakupu zemljišč.

Na Sveti dan pa se je služba božja že vršila po določenem prazničnem redu. Po opravljeni pobožnosti so si ljudje drug drugemu voščili vesele praznike, ostali dalj časa zbrani in razpravljali o velikem dogodku današnjega dne. Nova kapela v slovenski vasi bo središče skupaj z domom, okoli katerega se bomo zbirali, da se bomo versko in naravno ohranili.

MENDOZA

Slovenski rojaki iz Mendoze žele vsem bratom in sestram raztresenim po Argentini in po vseh kontinentih sveta, vso srečo in obilo božjega blagoslova v novem letu 1957.

Praznik Brezmadežne. 8 dec. smo proslavili letos v dvorani pri p. Mercedescih, ki so nam tokrat prvič nudili na razpolago svoj oder. Za proslavo so dekleta pripravila lepo igro v 4 dejanjih "Marija iz Magdale". Predstava je bila na dostojni višini in je uspela. Presene-

Vsak teden ena

PADLA JE, PADLA SLANICA...

Padla je, padla slanica, zvenela moja rožica. Žalost je, žalost v srce šla, dekleta je vzela družega.

Padla je, padla slanica, zvenela moja rožica. Pomlad bo cvetna spet prišla žalost bo znova v srce šla.

SREDNJEŠOLSKI SEMINAR

Slovenskih srednješolcev in srednješolk v Argentini, posebno v Buenos Airesu, je vedno več in po veliki večini so vsi zavedni Slovenci. Izdajajo svoj list, ki je lepo urejevan, in imajo dve študentski organizaciji: fantovsko in dekliško. Če bi člani drugih slovenskih organizacij svoje sestanke v odstotno tako visokem številu obiskovali, kot obiskujejo študentje in študentke svoje sestanke, potem bi bile slovenske organizacije res vzor organizacijske popolnosti.

Ne iz vrst kakšnih voditeljev ali pokroviteljev teh dijaških društev, ampak iz dijaških src je vzklik misel srednješolskega seminarja. Kakor žrtvujejo naši fantje in dekleta pustne dneve za duhovne vaje, tako želijo srednješolke in srednješolci izrabiti letošnje in po možnosti tudi še vse prihodnje počitnice za to, da se seznajajo s slovenskimi domoznanskimi predmeti, o katerih v argentinskih šolah nič ne slišijo. V Adroguetu so se pač te stvari učili, vsi drugi in druge pa nič, razen morda pri redkih starših. Predmeti so: slovenščina, zemljepis Slovenije, narodna in slovenska umetnostna pa slovstvena zgodovina. To seveda ne bo pouk v tem smislu kot na šolah, kjer da profesor nekaj "za učiti" in potem sprašuje. To bo seminar, kjer bodo predavatelji podajali izbrano snov in odgovarjali na vprašanja seminaristov. Lahko bi primerjali ta seminar tudi z nekdanjimi dr. Krekovimi socialnimi tečaji, le da je zdaj snov drugačna, v obeh slučajih pa po značaju ista: tista, ki je uradna šola ne nudi, pa je za slovenskega inteligenta življenske pomembnosti.

Seminar se prične v soboto 5. januarja 1957 in bo po svoje pomenil za naše študente začetek srečnega novega leta.

Ča požrtvovalnost, s katero je naša mladina naštudirala razmeroma težko delo s tolikim uspehom. Po končani predstavi je bila ob osmih zvečer maša pri p. Mercedescih. Pri njej je pel slovenski pevski zbor.

Sv. Miklavž tudi letos ni pozabil naših malih in velikih. V nedeljo 9. dec. t. l. naš je obiskal v dvorani pri p. Mercedescih. Zadovoljstva, smeha, pa tudi joka je bilo v izobilju.

ZBORNİK - KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1957 VZBUJA OBČUDOVANJE PRI VSEH, KI SO GA BRALI DOSLEJ.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(16)

PESEM O BERNARDKI

Pomenljivo je, da je tudi Antonija Peyret na ponedeljek imela iste misli. Na večer je na vso hitrico prišla k svoji dobrotnici in odjemalki. Peyret je še mlada, toda grda in zvržena stvar. Iz dolgega obraza neprenehoma švigajo zvedave oči. Kot hčerka sodnega eksekutorja pozna beraško revščino življenja in ljudi. Svoji okretnosti primerno, je znala misli, ki so se oprijete tudi Milletove, poglobiti. Na kaj kažejo bese noge prikazni? Jasno, na stanje pokore, ki jo mora delati tudi čista duša Marijinega otroka Elize, kot vsekakor umrljiv človek, ki umrje. Spokorniki hodijo bosi, v vicah ni ne čeljev, ne copat. Nečakinja bogate Milletove je uboga duša, ki potrebuje posebno molitve domačih in prijateljev. Z molitvijo ji bo okrajšano bivanje na žalostnem kraju. To je vzrok, da se je prikazala mali Soubirousovi in sicer dejansko na kraju, ki je prav pripraven za vhod v vice. Toda kdo more vedeti, če nima Eliza Latapie svoji dobri teti — in mogoče tudi nekaterim prijateljicam — sporočiti tudi kakšne osebne želje in sporočila? Gospa Millet in gospodinja Peyret se zakleneta v sobo umrle, da se takoj posvetujeta o tej teoriji, kakor tudi o praksi, kako stvar zagrabit. Služabnik Filip, ki se je že deset let sem privadil na majestetni plural, se je na moč čudil tej skrivni seji.

V sredo proti četrti uri — sreča je hotela, da sta bili Soubirousova in Bernardka sami doma — je prišel v Cochot plemeniti obisk. Kot prvi se je prikazal Filip, ki je postavil na mizo košaro, v kateri sta bili dve pečeni kokiši in dve steklenici namiznega vina, ki sta bili okusno zaviti. Pred Luizo se je globoko priklonil, vse drugače kakor sicer, ter najavil gospo, ki da je že zadaj. Luiza je prestrašeno strmela v darilo in služabnika. Dve minuti kasneje prisopiha v sobo prsata vdova, za katero je prostor kakor preozka kazniška celica in koj za njo hitra Peyret s povešenimi rameni. Milletova je bridko zadeta ob pogledu na veliko revščino.

"Draga gospa," prične, "hotela sem videti, kako vam je. Za te malenkosti se mi ni treba zahvaljevati... Imela sem celo namen, da bi vas naprosila za pomoč v sredo in soboto brez ozira na pranje. Moja hiša je tako velika, na žalost..."

Soubirousova si ne more prav nič misliti, kaj se skriva za to pretkano ponudbo. Gospa Millet sicer ni preveč ozko srčna, toda zelo natančna. Kakšno delo naj bi bilo v hiši, sveta nebesa, ko so povsod prevleke in pregrinjala, da ne more priti od nikoder niti drobec prahu? Dnevna postrežba, dvakrat na teden, bi nemara dala 4 franke, to je šestnajst frankov mesečno. Celotno premo-

nje. In to ji ponudi že koj ob pozdravu. Kaj more tičati za tem? Ponižno in nezaupno obriše Luiza dva stola in ju nemo ponudi obiskovalkama, Bernardka je pred manjšim oknom. Njen obraz je docela v senci, toda njeni črni lasje se rdeče — zlato svetijo. Zimsko sonce namreč je pred zahodom prišlo izza oblakov in je našlo pot celo na cachotsko dvorišče.

"Zelo ljubelega otroka imate, draga," vzdihne Milletova, "prav nekaj posebnega je... kako ste lahko srečni..."

"Pozdravi vendar gospodo, Bernardka," migne Soubirousova. Bernardka brez besede ponudi vsakemu roko in se takoj spet povrne na svoje opazovališče k oknu. Gospa Milletova izvleče robček, obišči s čipkami in obriše oči:

"Tudi jaz sem imela otroka, ne svojega, se reče, več mi je bil kot lasten, saj dobro veste... In Eliza je umrla svete smrti, prava pogumna mučenica. Dekan Peyramale je osebnost pisal prevzvišenemu gospodu škofu v Tarbes o njeni smrti, češ, da je bila v zgled drugim..."

"In ravno zavoljo tega sva prišli sem, gospa Soubirous," prekine stvarna Peyret jokajočo odjemalko.

"Da, govorite, draga Peyret," prikimajoč, "Govorite vi! Jaz tako ne morem..."

Hčerka sodnega eksekutorja je sedaj pričela razvijati svojo teorijo o Bernardkini gospe. Nobenega dvoma ni dopustila. Bose noge in obleka, ki jo je sama urezala, dokazujejo, da Gospa ne more biti nobena druga kakor pred kratkim

umrla Eliza Latapie in sicer v mučnem stanju verne duše v vicah. Eliza je izbrala otroka Bernardko Soubirous za svojo poslanko, da bo razodela svoji ljubici teti in krušni materi važna poročila in želje. To je jasen namen prikazni, ki jo je imela Bernardka. Gospa Soubirous naj torej dovoli, da hčerka poslanstvo dovrši in zvesto raztolmači, kar ji Eliza naroči. S tem bo uboga duša našla svoj mir.

Soubirousova sedi, kakor da jo je oplazil blisk. Še glave ne upa dvigniti. "Toda vse je... skoraj neumno", jeclja.

"Človek bi ob vsem res lahko znorel" glasno joka Milletova. Med hčerko in materjo se je še pred obiskom marsikaj zgodilo, čeprav nista izpregovorili niti ene besede. Mama, ki je težko gledala molčeče Bernardkino stanje, je bila že na moč blizu, da dovoli otroku v nedeljo skrit obisk v votlini. In Bernardka je bila na moč blizu temu, da se vrže pred mater in glasno zakriči: "Pusti me tja, oh, pusti me vendar tja!"

Sedaj pa sta v materinem srcu spet rasla strah in groza.

"Zgoditi bi se moralo seveda kmalu", opomni šivilja. Luiza misli na šestnajst frankov, ki bi jih mogla zaslužiti na mesec. Misli na življensko nevarnost, v katero se izpostavlja hčerka, če se zopet preda zamaknjenju. Bori se, da bi dosegla odlog.

"Pred prihodnjo nedeljo je nemogoče..."

"To si razlagam kot privolitev," pada hitro v besedo gospa Millet.

"Ne, ne, moj mož tega ne bo dovolil." "S tem nimajo mojih nič opraviti. Može se na te stvari ne razumejo," govori vdova iz stare izkušnje.

"Kdo bi svojemu možu vse koj povedal", se smeje Peyretova.

"Gospa, res ne morem pristati. Uvideti morate, da sem mati, Ali hočete, da bo Bernardka zbolela, da bo v zasmeh ljudem?... Kot mati tega ne morem dovoliti..."

Debela Millet se ponosno dvigne:

"Tudi jaz sem mati, moja draga, se reče, več kot mati. Tudi jaz imam otroka, ki ga srčno ljubim in ki trpi. Če pomislim na muke, ki jih je moral otrok prestati, da je našel dolgo put do sem, me strese mraz do kosti... Ne silim vas, gospa Soubirous. Toda, če zaprem vrata za seboj, potem odgovarjajte vi sami..."

"Moja glava... Preveč je to za mojo glavo", stoka Soubirousova.

"In kaj misli k vsemu naša ljuba Bernardka", prične vabljivo šivilja.

Bernardka še vedno strmi v rdečkasto večerno zarjo, ki ji gori v laseh. Napeto stoji, kakor da se opira samo na prste. Sliči skakaču, ki se je ravno pripravil k odskoku. Kaj jo briga debela Millet, grda Peyret, neumna, uboga duša v vicah in ves ta nesmisel? Ve samo eno: hoče videti svojo krasno Gospo. Njena krasna Gospa zna biti tudi zvita, da ji omogoči novo svidenje. Samo zavoljo tega je poslala ti dve gospe senkaj. Z lahnim, zvenečim in zmagoslavnim glasom odgovori Bernardka:

"Mama naj odloči..."

SLOVENCI PO SVETU

Naročnike Svobodne Slovenije v Severni Ameriki in Kanadi obveščamo, da bo naročnina Svobodne Slovenije za pošiljanje z avijonsko pošto v letu 1957 9 dolarjev. Obenem jih prosimo, da takoj poravnajo zaostalo naročnino in, če le mogoče, plačajo naročnino tudi za leto 1957. Vplačila v Severni Ameriki sprejema League of CSA, 238 E. 19th Str., New York 3, N.Y., v Kanadi pa zastopnik Svobodne Slovenije g. Janez Muhič, 92 Granby Str., Toronto.

USA

† Štaudohar Miha. V Severni Ameriki je tragično preminul mlad slovenski inteligent Štaudohar Miha. Dipl. jurist

SAN MARTIN

V nedeljo 9. dec. je priredila Elizabetna konferenca skupno s slov. šolskim oddelkom Miklavžev večer. Udeležba je bila prav dobra. Otroci so lepo podali svoj program: deklamacije, pevske točke, rajanje in simbolično vajo. 5 letni Andrejček Hrovat je v svoji deklamaciji obljubljal, da bo pošten Slovenec in morda še učen, 4 letna Anica Pavlovčič pa je napovedala prihod Miklavža. G. duh. svetnik Karel Škulj je proslavljal lepote slov. narodnih običajev, med katerimi je eden najlepših Miklavžev večer poudarjajoč nujno dolžnost vcepeljati v mlada srca poznavanje teh vrednot. S pohvalo je omenjal krajevni šolski odsek, ki je našo mladino vzgajal v tem duhu.

Nastop Miklavža s številnim spremstvom je izzval pri njih veselje in strah — pri vseh pa zadovoljstvo za lepo uspešno prireditel Elizabetne konference in slov. šole.

Dne 8. dec. je bila v San Martinu lepa Marijina proslava, združena s kranjem njenega kipa ob 50 letnici tuk. dekliške Marijine družbe. V mraku je bila velika procesija, ki jo je vodil slov. duhovnik g. duh. svetnik Karol Škulj, zaključni govor je pa imel škof Martinež.

Ob desetletnici silne smrti polic. upravnika v Ljubljani dr. Lovra Hacin je bila 16. dec. v San Martinu maša za pokoj njegove duše. Opravil jo je g. duh. svetnik Karel Škulj, ki je iz ned. evangelija orisal kremenit značaj Janeza Krstnika ter se nato kratko pomudil pri neupogljivem in močnem značaju pok. dr. Hacin, ki bo ostal v zgodovini kom. revolucije v Sloveniji svetel vzgled neustrašenega mučenika za kršč. in narodne ideale. Pri maši je bila navzoča tudi vdova po pok. dr. Hacinu ter veliko rojakov iz San Martina in oddaljenejših slovenskih naselij. Pok. dr. Hacin bo po svojem junaškem in odločnem nastopu pred komunističnimi nasilniki na procesu v Ljubljani ostal vsem v trajnem in hvaležnem spominu.

SLOVENSKI DAN

28.IV.1957

Slov. pevski zbor GALLUS

vkljudno vabi na

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

v nedeljo 30. t. m. ob 20 pri Don Boscu, Avenida de Mayo 200, Ramos Mejia

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

Pakete za domovino

vsakovrstne, kakor tudi zdravila, šivalne stroje, radijske aparate, dvokolesa itd. najbolje in najceneje pošilja

Jadran - Pak

Charcas 769. Blizu Retira. TE 31-8788

Buenos Aires

Uradne ure od 15-19 ure, ob sobotah od 11-13 ure.

Pismena naročila, kakor tudi denar, pošiljajte po giro postal ali z bančnim čekom na

ZDENKA KALEČAK

Casilla de Correo 340 - Buenos Aires

Vsi paketi so zavarovani in prispejo v 21 dneh.

Znatno znižane cene!

Miha Štaudohar je bil Belokranjec, sin malega kmeta. Gimnazijo je študiral v Kočevju, univerzo pa v Ljubljani, kjer je diplomiral tik pred začetkom komunistične revolucije. Kot akademik se je udeleževal v kat. dijaških organizacijah in v akad. klubu "Straža". Bil je med prvimi organizatorji protikom. odpora v Beli Krajini. Ko so komunisti zasedli njegovo rojstno vas, se je dolgo skrival po zidanih in gozdovih. Bolan se je umaknil v Ljubljano, kjer je bil nastavljen za uradnika v vseučiliški knjižnici. Leta 1945 je zapustil domovino, bil v Italiji v taborišču Monigo in Servigliano, pa odšel kmalu v Trst kjer je dobil mesto učitelja na Katinari. S svojo vestnostjo in dobroto si je kmalu pridobil srca otrok in zaupanje staršev, dokler ni prišla blazna zapoved komunistične stranke — kar so mu dobre matere med solzami zaupale — da otroci ne smejo v šolo k učitelju "izdajalcu" in da ga morajo komunistične zagrizenke dejansko napasti. Po ukazu zavezniške uprave je vztrajal na svojem mestu, pri tem pa veliko živčno in duševno trpel. Iz Trsta se je odpravil v USA, kjer je napravil na univerzi v Bloomingtону knjižničarski izpit. Zaradi prestanega trpljenja pa je zbolel in ni več mogel iskati sebi primerne zaposlitve. Začela ga je preganjati misel, da ga komunisti zasledujejo in mu strežejo po življenju. Nekaj časa je bil pri svoji sestri v Kaliforniji, nato pri slov. frančiškanih v Lemontu, pri svojih prijateljih v Chicagu, pa nikjer ni našel več miru in obznanja, dokler ga niso našli mrtvega v gozdiču ob cesti blizu Chicaga. Zdravniška preizkava je ugotovila, da je umrl zaradi izčrpanosti. Prijatelji in znanci so mu pripravili lep pogreb. 15. oktobra je opravil p. Robert pogrebno mašo v slov. farni cerkvi sv. Štefana v Chicagu, pri kateri je igral p. Vendelin. Ob grobu sta se poslovila od rajnega predstavnika Narodne Zveze in Lige.

Pok. Miha Štaudohar je bila mehka belokranjska duša, odkrit človek, v katerem ni bilo zvijače, pošten do potankosti, skromen, a sposoben delavec, ki je ohranil do svoje smrti globoko verost in neizmerno ljubezen do slov. naroda. Padel je kot nova žrtev kat. in slov. prepričanja v borbi z brezbožnim komunizmom. Naj počiva v miru!

Clevelandka Glasbena Matica je svojo letošnjo glasbeno sezono začela z Verdijevo opero "Rigoletto". Z njo so se predstavili slovenskemu občinstvu dne 18. novembra v Slovenskem Narodnem domu na St. Clair Ave.

Pevski zbor slovenske fare sv. Štefana v Chicagu je priredil v farni dvorani dne 24. novembra koncertni večer. Glavna točka sporeda je bila opereta Mlada Breda, ki jo je zložil pok. Josip Lavtižar, dolgoletni župnik v Ratečah na Gorenjskem. Pevski zbor vodi p. Vendelin, Špendov.

SREČNO NOVO LETO

Simon Rajer

uradni prevajalec
(traductor público)

URUGUAY 654 — PISARNA 709

T. E. 40-7327, Buenos Aires

Vsak dan od devete do enajste ure
dopolodne

Peter Rant

CONTADOR PUBLICO NACIONAL

TRADUCTOR PUBLICO

GRANADEROS 61

T. E. 66-0818

KEGLJAŠKI KLUB

vabi vse svoje člane in prijatelje
kegljašča na silvestrovanje na
Pristavi v Moronu.

Kegljaški klub

Darilni paketi
iz Trsta

"CITRUS"

v težini od 5 do 100 kg brez plačila
carine prispejo v roku od 25 dni.
Prav tako pošilja kolesa, radio-aparate in šivalne stroje. Zahtevajte
cenike in informacije
Glavni zastopnik

OTON FRESL, Buenos Aires

Maipú 735/L. T. E. 31 - 5142

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Shell je naročil gradnjo treh petrolejskih ladij po 60.000 ton vsaka, ki bodo dokončane v letih 1958-60. S takšnimi ladjami se bo vožnja okrog Afrike precej pocenila, ako ne bi bilo mogoče pluti skozi Suez.

Zaloga atomskih bomb v USA je po sedanjem stanju tolikšna da bi lahko z njo pogladi v zrak zemljo. Leta 1958 pa bo ta zaloga toliko povečana, da bo na vsakega prebivalca zemlje prišla približno 10 tonam TNT odgovarjajoča eksplozivna sila.

Zmanjšanje možnosti dobave petroleja iz Bližnjega vzhoda v Argentino povzroča v tukajšnjih gospodarskih krogih precej zaskrbljenosti. Res je sicer, da je Argentina leta 1955 uvozila 2,26 mil. kub. metrov nafte iz Venezuele in 1,83 iz Kuwaita ter od 2,71 mil. kub. metrov bencina 1,99 mil. kub. metrov iz nizozemskih Antil, vendarle je danes treba upoštevati naslednje dejstvo: leta 1940 je Argentina pridelala v celoti 3 mil. t. petrolejskih produktov in uvozila samo 1,6 mil ton, medtem ko je leta 1956 pridelala samo 4, uvozila pa 7,4 mil. ton.

Kaiser Corporation in njeni podružnice Henry J. Kaiser Co. ter Willy Motors Inc. izkazujejo v prvih devetih mesecih tega leta 9,94 mil. dolarjev čistega dobička.

Finančni uspehi nacionalizacije na Angleškem so dokaj skromni. Tako n. pr. Transport Commission izkazuje za 8 let dela 70 mil. funtov izgube, Coal Board pa 37 mil. funtov za leto 1955.

Po poročilih USA trg. ministrstva je uvoz avtomobilov in avtomobilskih domačinskih delov v Argentino dosegel

Otroci slovenske šole Lige kat. slov. Amerikancev v Chicagu so imeli 2 decembra lepo prireditel. Nastopili so z igrice s petjem "Babica pripoveduje", ki jo je napisala ga Milena Šoukal, uglašil pa p. Vendelin Špendov. Igro je režirala učiteljica slov. šole gđc. Pavla Mušičeva.

V Clevelandu so bile slov. duhovne vaje za moše in fante. Od 23. do 25. nov. jih je imel č. g. J. Kopac iz Toronta.

C. Jakob Žakelj je v novembru dobil iz demovine svojo družino in sicer ženo g. Marijo Žakelj, hčerko Marijo ter sinove Marijana, Janeza in Gabriela. Čestitamo!

Akad. kipar France Gorse je za slov. cerkev Marije Pomagaj v Torontu izdelal zbor angelov v lesu. Pred odposiljitvijo v Kanado so bili kipi razstavljeni v oknu umetnikove delavnice.

Blagoslovljeno in srečno novo leto želi vsem obiskovalcem in vsem rojakom

BRIVNICA IN PARFUMERIJA

Los Alpes

Calle Drysdale 5614, Carapachay

Bivši slovenski borci v Argentinini želijo vsem rojakinjam in rojakom ter vsem slovenskim organizacijam, društvom ter ustanovam prav srečno in uspešno polno novo leto.

Prav srečno in veselo ter zdravo

NOVO LETO

želi

vsem svojim cenjenim strankam,
prijateljem in znancem

D A M S K I

FRIZERSKI

S A L O N

" V E N A "

Pedro Goyena 1702

esq. Curapaligue

Capital

VENA VILI POTOČNIK

septembra letos vsoto 3.616.000 dolarjev pri celotnem uvozu iz USA 26.704.000 dolarjev. USA so do konca septembra izvozile v Argentino v celoti za 251.304.000 dolarjev.

Lokheed Aircraft Corp. bodo dobavile USA armadi letala v vrednosti 240 mil. dolarjev, od tega: Super Constellation WV-2:50 mil., F 104 A in Starfighter F 104 B: 170 mil., T. 33: 20 mil. dolarjev.

Kanadski kapitalisti bodo zgradili v Mehiki veliko livarno v vrednosti 412 mil. mehiških pesov, ki bo izdelovala čisti cink. Isti kapitalisti so mnenja, da je Mehika primerna dežela za investicije, ker ima stabilno vlado.

Tass javlja iz Moskve, da je ZSSR vrnila Romuniji vse delnice, ki jih je imela v smislu dogovora iz leta 1952 pri družbi za iskranje in izrabo urana. Kot sklepajo na zahodu, je ZSSR to storila, ker je hotela prehiteti zahteve rom. gospodarskih krogov po osamosvojitvi.

Nemška vlada je preko dr. Adenauera stavila na razpolago predsedniku Svetovne banke Blacku 50 mil. nemških mark — 12 mil. dolarjev — za uporabo pri izboljšanju finančnega in gospodarskega položaja gospodarsko zaostalih dežel.

Ladjedelnice Ansaldo v Genovi imajo trenutno naročil v skupni tonazi 1.048.000 ton. Tri ladje so že končane, vse ostale pa še v gradnji, med njimi 10 vojnih ladij za Venezuelo in Indonezijo.

Produkcija petroleja v Venezueli je pretekli teden dosegla 2.540.000 sodov dnevno.

OBVESTILA

Slovenskim staršem

Z mesecem januarjem se prične v slovenskih tečajih, novo šolsko leto.

Vkljudno vabimo vse slovenske starše, ki jim je mar verska in narodna zavest svojih otrok, da vpišejo in potem redno pošiljajo svoje šoli dolasle otroke v te tečaje. (Za nižjo skupino pridejo v poštev otroci z izpolnjenim 6 letom).

Prav tako lepo vabimo vse slovenske starše, ki do sedaj niso pošiljali svojih otrok v slovenske tečaje, naj storijo to ob pričetku šolskega leta. Posebej še vabimo, da vsaj o počitnicah prihajajo na te tečaje tisti slovenski otroci, ki so med šolskim letom v tem ali onem tukajšnjem zavodu.

Verski pouk v našem jeziku, pa vzgoja narodne zavesti ne bo nobenemu otroku škodovala, pač pa samo koristila.

Podrobna navodila dobijo starši v odgovarjajočih šolskih središčih.

II. poletni kulturni večer SKA bo v

Delikatesa

VESTER & MAČEK

RIVADAVIA 11576

LINIERS, CAPITAL

želi vsem rojakom

srečno in blagoslovljeno NOVO LETO

Srečno in uspehov polno NOVO LETO

želi vsem svojim odjemalcem in prijateljem

URARNA IN ZLATARNA

Silvester Lipušček

Prov. Unidas 3616

San Justo, FNDFS

VELIKA IZBIRA UR IN ZLATNINE PO IZREDNO NIZKIH CENAH

Poslovite se od starega in počakajte

Novo leto

v slovenski gostilni "IRIRIJA", ALVARADO 350, RAMOS MEJIA na našem prostornem, lepo razveseljenem vrtu. Za ples sta na razpolago 2 salona. Igrali bodo "Veseli godci" in svetovno znani orkestri moderne plesne glasbe na ploščah.

Odlična domača hrana in pijača; solidna postrežba, zmerne cene.
Prav lepo vabljeni!

Kolektivi šte. 196 do Primera Junta in 3 do Liniarsa vozijo vso noč!

NA MISIJONSKI PRAZNIK SV. TREH KRALJEV

v nedeljo, 6. januarja 1957

VI. VELETOMBOLA ZA VSE SLOVENSKE MISIJONARJE

na prostranem in senčnem vrtu "ILIRIJE", Alvarado 350, R. Mejia Ob 16.00 uri: Slov. Misijonska zveza pozdravi svojega pokrovitelja, ljubljanskega škofa, dr. Gregorija Rožmana

Ob 18.30 uri: Pričetek veletombole s preko 300 dragocenimi dobitki.

Zadostno število miz in stolov. Hitra postrežba. Dobra jed in pijača.
VSI SLOVENCI PRAV LEPO VABLJENI!

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
	Registro Nacional de la Propiedad Intelecual No. 527777

ESLOVENIA LIBRE

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

soboto 29. t. m. ob osmih in bo posvečen Rainerju Mariji Rilkeju ob tridesetletnici pesnikove smrti. Rilke, ki je preživel dokajšen del svojih najplodnejših let na slovenskem Devinu, je imel velik vpliv na slovensko pesništvo med obema vojskama. Uvodno besedo bo govoril dr. Tine Debeljak, predavala pa bo o pesniku dr. Julija Payman. Večer se bo vršil v novih prostorih Ilirije, Alvarado 350, Ramos Mejia.

Izlet Družabne pravde v Tigre — na otok Hiawatha — bo v nedeljo 27. januarja 1957. Podrobnosti bomo še objavili. Vsi rojaki vabljeni!

Družabna pravda

Sociedad de Fomento v Villa Eslovena Lanus vkljudno vabi na SILVESTROVANJE, ki bo zadnji dan leta z začetkom ob 20. uri. Na sporedu so dramske in pevske točke, za godbo bodo pa skrbeli lauski harmonikarji. Čisti dobiček je namenjen prvenstvu za zgraditev pločnika do "Slovenskega doma".

NOVA PRIDOBITEV
slovenske skupnosti v Velikem Buenos Airesu je

SLOVENSKA AGENCIJA,

ki je na razpolago vsem slovenskim organizacijam in založbam ter vsem rojakom, ki bi se želeli poslužiti pri biraanju oziroma plačevanju članarin, naročnin in podobnega sploh pri posredovanju med rojaki in različnimi slovenskimi ustanovami.

Uradnik "Slovenske agencije" je gospod inspektor Ludvik Štancer, ki bo v ta namen stalno obiskoval slovenske domove, naselje za naseljem, kjer bo treba.

Doslej so "Slovensko agencijo" pooblastile za to posredovanje sledeče ustanove: "Svobodna Slovenija", list in založba; "Slovenska kulturna akcija", organizacija in založba; "Slovenska misijonska zveza" s "Katoliškimi misijoni" in založbo; z Družbo za širjenje vere in DSD; Slovenski lazaristi z "Misijonsko mašno družbo"; "Južnoameriška Baragova zveza" in "Slovenska gospodarska zadruga" s svojo Hranilnico.

Vabimo še druge slovenske ustanove, da se poslužijo posredovanja "Slovenske agencije", vse rojake pa prosimo, da njenega uradnika, ko jih obišče, ljubezno sprejmejo in mu zaupajo svoja vpračila in naročila gornjim slovenskim ustanovam. — Vsa pojasnila na telefon: 28-6924.